THE METAMORPHOSES OF A DESTINY – GABRIELA MELINESCU

Bianca CRUCIU
"Petru Maior" University of Târgu-Mureş

Abstract: Gabriela Melinescu the most important exil writer has an interesting human and literary destiny, she is the voice of the exil intellectuals elite.Her creations are an authentic and the best "original confesions".To understand how is a Melinescu's poetry text,means to read and understand them.She lives in her poetry like the sun in the world.The light of her poetry embraces human souls.

Keywords:literary creation,confesio,poems,perspectives,literary destiny.

Prezența Gabrielei Melinescu în Literatură este ingenuă și reconfortantă prin perspectiva ei plină de prospețime de a privi lumea[1] și prin naturalețea și charmul stilului său personal bine definit.

Deși considerată în tinerețe,la debut, ca persoană(în peisajul literarar) în stare să tulbure canoanele și să strice ighemoniconul stabilit cu greutate de-a lungul anilor de către critică[2] poeta prin vigoarea,expresivitatea și jovialitatea pe care o exprimă, este cea care"*se amuză la balul vieții,pare că nu mai vrea să îmbătrânească ,după cum perfect adevarat este că dacă ar renunța la strengăreala care-i stă atât de bine nu ar mai fi ea însăși".*[3]

Cu toate că de multe ori ne lăsăm cuceriți de stiluri,bogății de simboluri,metafore ,imagini lirice[4] poezia Gabrielei Melinescu este" *proprie, neimitată și neimitabilă*"adică originală,"*de o candoare care sfințește lucrurile*"[5] având acel aer sacru din care e facută poezia adevărată[6] .Ea este considerată a fi o "*redescoperitoare*" pentru că trece prin ziduri și nu se rănește, alergând după o lumină"[7] .Nu are nevoie să ne convingă de dimineața și până seara că este o poetă adevărată[8],ca de altfel și versurile care o consacră:"*Port peste frunte o frânghie subțire/din care ancorele se vor naște/Aplec lin capul înspre țărmul/pe care mai târziu te voi cunoaște./Sunt mesele spălate-n vin curat/și pletele întunecă pahare./Beau*

[1] *Eugen Barbu, O istorie polemică și antologică a literaturii române de la origini până în prezent.Poezia română contemporană,Ed. Eminescu,București,1975,p.430*
[2] *Idem.p.428*
[3] *ibidem p.428*
[4] *Henri H.Stahl,Eseuri critice,Ed. Minerva,București,1983,p.151*
[5] *ibidem p.428-429*
[6] *ibidem p.429*
[7] *ibidem p.430*
[8] *ibidem.p.430*

BDD-A22083 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:11 UTC)

corpul unui iubit bărbat/amenințat de o spânzurătoare"/.[9]*Actul creator isi are originea in straturile cele mai profunde ale eului*[10] *sau poetic.*

Conștientizând valoarea și importanța scrisului, a scrisului autentic, ea știe că doar scrisul cu adevărat *poetic* este cel care se depăşeşte pe sine," care evadează şi trece dincolo de el însuşi, nemulţumit de convenţionalitatea, de artificialitatea, de ineficienţa limbajului strict verbal. Orice poet autentic, aşa cum este Gabriela Melinescu, visează să *creeze lumea,* să atingă starea de *Geneză*."Si pentru ea ,la fel ca pentru Constantin Noica,"cultura este singura sursa a unei bucurii permanente,o forma de maturiate a spiritului care este eliberatoare."[11]

Pentru actul creator este imperios necesară liniștea.Esteticianul și istoricul literar Tudor Vianu spunea că "*cine nu se pricepe să facă liniște în sine nu poate auzi glasurile artei.Tumultul exterior le acoperă.Pacea sufletului le scoate în relief*"[12] ,cuvinte care se potrivesc și poeziei Gabrielei Melinescu care știe glasurile artei și mai știe că *"ochiul nostru n-ar putea privi soarele dacă n-ar participa la natura lui.Tot astfel și sufletul nostru n-ar putea vedea frumusețea decât dacă n-ar fi el insuși frumos.*"(Plotin,sec.III e.n.),[13] pentru că sensul cuvintelor se constituie în și prin calitățile lor sensibile.[14]Și că poezia este forma cea mai înaltă a cunoașterii filosofice[15]și*" a cunoaste înseamnă a intra în forme noi, a șterge deosebirile dintre subiect și obiect,a proiecta substanța proprie în aspectul exterior și străin"*[16]

Într-un "*confesio original*"ne spune că atunci când scriu,(poeziile)le lucrez pur şi simplu forma, dar nu mă ating de ce-am trăit cu adevărat. Fiindcă trăirea e numai în timp. Iar în poem intră destul de mult din atmosfera în care le-am imaginat. În felul acesta, omul exterior este supus omului interior.Gabriela Melinescu este spiritul mereu treaz,dar și de o gravitate uneori frumoasă,care are în ființa ei și o gingașă rigoare prin care creația ei stârnește pe parcurs curiozitate ,denotă o ordine intelectuală și un har îndestulător și inepuizabil.[17]

---

[9] *ibidem p.430*
[10] *Liviu Rusu,De la Eminescu la Lucian Blaga,Ed.Cartea Românească,1981,p.440*
[11] *.Andrei Pleşu,Minima Moralia,Ed.Cartea Românească,1988,p.97,98,99*
[12] *Victor Ernest Maşek,Arta de a fi spectator,Ed.Meridiane,Bucuresti,1986,p.39*
[13] *idem.p.2*
[14] *ibidem p.104*
[15] Antologie de filosofie romaneasca(5),Biblioteca pentru toti,Ed.Minerva,Bucuresti 1988,p.127
[16] idem.p.128
[17] *Eugen Simion,Scriitori români de azi III,Ed.Cartea Românească,București,1984,p.211*

BDD-A22083 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:11 UTC)

Întreaga poezie a Gabrielei Melinescu este străbătută de un fir coordonator de gândire artistică plină de naturaleţe şi prospeţime feminină care răzbate din însăşi fiinţa poetei spre sufletul cititorului sau al criticului. Ideile sale se conturează pe întreg parcursul artistic, ea reuşeşte să înfăţişeze pregnant fiorul poetic al exilului.

Pentru cel care se apropie de poezia Gabrielei Melinescu,este întâmpinat de frumosul artistic,frumosul din omul Gabriela Melinescu,aşa cum este exprimat prin formele sale sensibile,[18] nu există o metodă aparte de abordare ci una simplă, lectura. Aceasta te proiectează în fundalul artistico-ideatic expus şi oferit într-o mare simplitate. Poeta însăşi se defineşte "*regina sau cerşetoare, zeiţa"(Din vieţile faraonului).* Alteori simţindu-se Pasărea măiastră, cu frumuseţea ei celesta, acea pasăre sacră asociata Arhanghelului Mihail, pasăre care prin cântecul ei rămâne în singurătate şi întinereşte pe orice ascultător şi-n acelaşi timp având darul de a citi în inimile oamenilor.[19]

Într-o mărturisire personală poeta susţine că" pentru mine poezia s-a născut în momentul în care am simţit că aveam un secret, o limbă interioară cu care puteam să fiu aproape de toate fiinţele animate şi inanimate. Secretul meu, limba interioară, se opune comunicării obişnuite, o limbă spontană primită din îndepărtată planetă din care" căzusem" direct în corpul mamei mele Maria şi apoi în viaţa de pe pământ." [20]

Această mărturisire relevă talentul înnăscut al Gabrielei Melinescu, conştientizarea lui şi înmulţirea talantului primit în dar încă înainte de naştere. Legătura dintre Darul lui Dumnezeu oferit ei ,adică Poezia însăşi, cu tot ce presupune ea şi Mama care i-a dat naştere, este vizibilă şi construită într-un mod aparte în poemul „*Pentru mama*" din volumul „*Puterea morţilor asupra celor vii"*[21].

Fiinţa care dăruieşte iubire, siguranţă, linişte, pace, este mama, cea care a adus-o în lume şi tot ea este începutul tuturor lucrurilor de bine. Ea este fiinţa unică „*pe care o credem nemuritoare"," invulnerabila zeiţa".* Neavând nevoie de nici un cuvânt decât de Iubire, poeta spune că „*dincolo de cuvintele ei se afla dragostea*". Ştie cel mai bine să dăruiască, deşi are dureri nenumărate, o mamă are „*o iubire altfel decât aceea pe care durerea o umple".*

[18] Antologie de filosofie romaneasca(5),p.19
[19] *R o.wikipedia.org/wiki/Pasărea-măiastră,accesat 09.12.2014*
[20] *Aura Christi,Banchetul de litere.Ed.Ideea Europeană,Bucureşti,2006,p.185*
[21] *Gabriela Melinescu,Puterea Morţilor asupra celor vii,Ed.Polirom,Iasi,2005*

BDD-A22083 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:11 UTC)

Gradual se confesează, simplu şi firesc, cere iertare pentru greşelile de copil (inocent) pe care le săvârşise" *mama am călcat pe inima ta*", uşor lucru este pentru copii să-şi supere părinţii dar tot ei se-ntorc cerând iertare pentru că timpul trece şi vine o vreme când zic" *acum în zadar încerc să te întorc".*

Persoana specială pentru poeta ea, făcând parte dintre persoanele sfinte şi care sunt capabile de cele mai puternice sentimente. Datoria fiilor este după cea de-a cincea Poruncă din Decalog, cinstirea părinţilor*," Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta ca să trăieşti ani mulţi şi buni pe pământ".* Aceasta este porunca, datorie, obligatie.Eul liric îşi recunoaşte greşelile şi spune" *În zadar vreau să-ţi sărut mana/şi să mă ierţi în lumina roşie/a amurgului şi să te rog să citim împreună/Povestea Fiului risipitor"*. Tragedia (uneori) sau stresul exilului, dau poetei un sentiment de nostalgie.

Timpul este ireversibil şi produce amintiri, amintirile visare. Prin vis poeta poate retrăi clipe frumoase care o ajută să treacă mai uşor exilul acceptat de bunăvoie spunând „*Visez mereu strada noastră/grădină unde toate cresc după vocea ta/şi pământul negru râde printre caişii albi/şi mă bucur să te revăd/culoarea verde-blând a veşmântului tău/".*

Toate poemele publicate de poetă în acest volum par a fi nişte apeluri la memorie, fotografii ale momentului rămase întipărite în suflet, cu care se hrăneşte pentru a-şi potoli dorul de mamă, familie, ţară, de cei dragi. Sunt scurte rememorări, gânduri transpuse în imagini poetice,de confesiune.

Când te afli în depărtare de cele mai multe ori, Ţara şi Mamă sunt elementele esenţiale generatoare de echilibru interior, de pace interioară de o anume regăsire. Între acestea două există o legătură profundă am putea spune chiar fiinţială. Existenţa uneia o presupune pe cealaltă.În poemul" *Patrie de ţărână*" din volumul citat mai sus, se regăseşte un anume mit al" ţăranii", ca element creativ, din care Dumnezeu a făcut omul, dar şi că pământ sfânt al ţării pe care poeta o părăseşte. Poeta se desparte şi de mama şi de ţară într-un mod dureros. Dezrădăcinarea provoacă suferinţă, nelinişte, durere totul pare să nu mai" *lumineze ca ieri/nici una din zile/nu mai luminează ca ieri/când mi-am luat rămas bun de la mama/la colţul străzii Noroc/".*

Nu o putem considera pe poetă ca fiind exilată, pentru că ea însăşi recunoaşte în poem că a avut o oportunitate unică de a pleca undeva mai bine decât acasă la ea, spunând „*aveam atâta noroc să plec/din patria imposibilă/".*

BDD-A22083 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:11 UTC)

Acasă trebuia să însemne siguranţă, linişte, împlinire, iubire, dragoste, prosperitate, ori toate acestea nu le-a putut găsi aici. Hotărăşte să plece, să emigreze ţinând piept unei străinătăţi necunoscute în care se avânta cu o oarecare jubilaţie în timp ce mama „*era tristă/să mă piardă* "Altfel spus poemul întreg poate să fie o confesiune, o rememorare a clipei, poeta mărturisindu-ne că" n-*am mai văzut-o niciodată/după zece ani a murit mama/".*

Ea face din nou apologia durerii Fiului risipitor care se reîntoarce acasă, recunoscând că din iubire şi întru iubire" *încă/sufletul mamei/exista în focul din casa veche unde/întruchipările anilor noştri dăinuie/".*Cu alte cuvinte nefiinţa-fiinţă a mamei este aproape omniprezenta în imaginarul poetic, *"în pomii în care mă suiam, /în păsările care cântau pentru mine, /pentru frumuseţea Tatianei/".*

Nu credem că la Gabriela Melinescu ar putea fi vorba de o nostalgie a trecutului,sau de o"*veşnică reântoarcere a lucrurilor*"(idee de bază întâlnită la Eliade de fapt)aceea a posibilității ca timpul să poată fi silit să stea pe loc.Adică mai corect spus să se repete ,nu ca*"timp*" ci că evenimente care au avut loc în timp."*Veşnica reântoarcere a tuturor anotimpurilor*"("L*e mythe de l'eternel retour","La nostalgie des origines")*un leit motiv care revine în toate lucrările lui Eliade, care și el a trăit multă vreme departe de țară.[22]

Ţărână, pământul e veşnic nemuritor la fel şi patria, ţara este veşnică nemuritoare.Sintagma" *Patria imposibilă*" a fost folosită în ideea că aici ea nu-şi putea împlini idealurile şi visele. Când ceva nu se poate realiza, se spune că „devine imposibil". Astfel că din „*patria imposibilă*" politic, material, sufletesc, spiritual, poeta migrează spre o „*patrie a tuturor posibilităţilor"* unde mai târziu deşi împlinită pe varii planuri imateriale, trăieşte frustrări şi doruri, iar sufletul ei nu cunoaşte liniştea,pentru că i-a rămas în „*pajiştea verde de acasă".* Orice om care pleacă în călătoria exilului, pleacă doar pe jumătate, cealaltă jumătate rămâne să germineze în pământul care l-a plămadit şi căruia îi este dator până la moarte.

Gabriela Melinescu sugerează că nu poți să trăiești,să gândești și să scri în afara istoriei,[23] nu poți să existi fără să lupți.În lume nu ai încetat nicicând competiția,doar că locul fiecăruia sub soare e asigurat prin har divin și că totul se câștigă prin efort și încordare.Învățarea și adaptarea permanentă este *legea eternă a supraviețuirii,*[24]*și pentru că la fel cum spunea Alex.Ștefănescu spune și ea*

[22] *Henri H.Stahl,Eseuri critice,Ed.Minerva,București,1983,p.206*
[23] *George Arion,Interviuri(2),Ed.Albatros,București982,p.125*
[24] *idem.p.120*

BDD-A22083 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:11 UTC)

că"literatura de valoare este o literatură cu cheie,iar scriitorul nu poate face să "înmărmurească măreț" decât lumea sau adevărul lumii pe care a cunoscut-o direct[25].

BIBLIOGRAFIA OPEREI

1.Gabriela Melinescu, Puterea Morţilor asupra celor vii, Ed. Polirom, Iaşi, 2005

BIBLIOGRAFIE CRITICĂ

2.Eugen Barbu, O istorie polemică și antologică a literaturii române de la origini până în prezent.Poezia română contemporană,Ed. Eminescu,București,1975

3. Henri H.Stahl,Eseuri critice,Ed. Minerva,București,1983

4.Eugen Simion,Scriitori români de azi III,Ed.Cartea Românească București,1984

5. Aura Christi, Banchetul de litere. Ed. Ideea Europeană, Bucureşti, 2006, p.185

6.Liviu Rusu,De la Eminescu la Lucian Blaga și alte studii literare și estetice,Ed.Cartea Românească,1981

7.Andrei Pleșu,Minima Moralia-(Elemente pentru o etică a intervalului),Ed.Cartea Românească,1988

8.Antologie de filosofie românească V,Bibliotecă pentru toți,Ed.Minerva,București,1988

9.Despre frumos și artă,Tradițiile gândirii estetice românești I,Bibliotecă pentru toți,Ed.Minerva,București,1984

10.George Arion,InterviuriII,Ed.Albatros,București,1982

11.Alex.Ștefănescu,Jurnal de critic,Ed.Cartea Românească,București,1980

[25] *Alex.Ștefănescu,Jurnal de critic,Ed.Cartea Românească,1980,p.15*

BDD-A22083 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:57:11 UTC)